

Sekční šéf Dr. A. Tůma:

K charakteristice poměrů, za jakých koná se nyní dobrovolná péče o mládež.

(Předneseno úvodem ke sjezdu Okresních péčí o mládež v Praze dne 21. října 1922.)

Rozhlédneme-li se po tom, co bylo vykonáno v dobrovolné sociální péči o mládež v roce minulém, abychom poznali dosavadní její vady i nedostatky, je především třeba, abychom si uvědomili, za jakých poměrů je nám nyní dobrovolnou práci sociální konati.

Poměry tyto nejsou právě utěšené. Myslím však, že by nebylo prospěšno, abychom si jejich svízelnost a obtížnost zatajovali; neboť jen poznání pravdy a holé skutečnosti může vésti k účelné nápravě.

Žijeme dosud pod tíhou poměrů válečných i poválečných, jichž zhoubné účinky dotkly se i péče o mládež. Válka nejen že zničila miliony zdravých životů lidských a ohromné množství statků hmotných, ona přivodila také — a to jest snad to nejhorší — velikou demoralisaci lidstva vůbec a také mládeže. Válka rozmnožila svou zkázou a rozkladem života rodinného ve značné míře počet dětí zanedbaných, osiřelých, opuštěných a vůbec těch, jimž nedostává se řádné péče vlastní rodiny, takže jsou odkázány ve svém vývoji na pomoc a ochranu cizí. Ona rozmnožila značně úkoly sociální péče o mládež, ale nepřispěla nijak k tomu, aby plnění úkolů těch bylo nějak usnadněno. Ba naopak, ona ztížila ještě možnost úkolů ty řádně plniti.

Zmíněný již demoralisující vliv války oslabil vědomí opravdové vzájemné povinnosti sociální, oslabil opravdovou lásku k bližnímu, která žádá, aby každý pomáhal tam, kde jest toho potřebí. Válka zrodila bezcitný egoismus a hrabivý materialismus a tím utlumila smysl pro dobročinnost soukromou a dobrovolnou nezištnou práci sociální.

Důsledek toho pak jest, že peněžní prostředky, které plynuly dříve z dobročinnosti soukromé, povážlivě se ztenčily a že je také těžko naléztí nezištné sociální pracovníky, kteří by měli opravdové porozumění pro plnění tohoto úkolu. Jest pochopitelné, že tyto zjevy jsou pro rozvoj činnosti sociální velmi škodlivé.

Pro činnost Zemských i Okresních péčí o mládež byla a jest mimo to přímo osudnou ještě ta skutečnost, že byly úředně zakázány školní žákovské sbírky, které tvořily dosud pravidelný a trvalý zdroj jejich příjmů. Historický vznik Zemských a Okresních péčí o mládež je pevně spjat s povolením a konáním

těchto sbírek, které měly býti nejen finančním základem pro jejich sociální práce na ochranu mládeže, ale měly také sloužiti k tomu, aby budily v mládeži hned od jejího dětství smysl pro konání dobra, smysl pro sociální povinnosti vůči těm, kdo pomoci a ochrany potřebují.

Mnoholetá účinná sociální práce těchto institucí nebyla s to, aby zadržela tento zákaz, který ochromil hrozivě jejich činnost na škodu zájmu veřejného. Neboť instituce ty konají vlastně úkoly, náležející činitelům veřejným, a budou-li nuceny omeziti svou činnost pro nedostatek prostředků hmotných, bude to jen na škodu zájmů veřejných, na škodu státu a národa. Zemské komise mají historické výhradní právo na tyto sbírky a byly proto opětně učiněny potřebné kroky, aby zmíněný zákaz byl odvolán a sbírky ty opět povoleny. Lze očekávati, že pro závažnost důvodů právě uvedených bude této žádosti vyhověno a to tím spíše, že jiné organizace byly sbírky ty povoleny, ovšem pod jiným jménem.

Stejně bolestně dotkla se činnosti Zemských i Okresních péčí přechodná neúčast českého učitelstva, která přivoděna byla jejich nepříznivými poměry hmotnými. Práce výchovná i práce sociální věnovaná mládeži souvisejí spolu velice úzce, ježto se navzájem doplňují a podporují, takže je často od sebe ani děliti nelze. Bylo proto přirozeno, že učitelstvo, které má nejlepší příležitost viděti při svém povolání učitelském i nedostatky péče sociální, tvořilo vždy až dosud hlavní kádr našich pracovníků, a přechodná neúčast jeho byla pro tuto práci ztrátou velmi citelnou. Majíce pevnou víru v opravdové lidství vychovatelů naší mládeže, doufáme, že nyní, když požadavkům jejich alespoň poněkud bylo vyhověno, vrátí se opět k této činnosti, která jest také účinnou oporou jejich vlastního povolání.

K těmto svízelm a těžkostem družila se dále ještě známá již roztržitost ve vykonávání sociální péče o mládež, kterou nebylo možno při nejlepší vůli a snaze úplně odstraniti a zameziti nehospodárnost v používání prostředků finančních i pracovních, které jsou jejím důsledkem.

Vláda sama usilovala o provedení potřebné jednotnosti v organizaci péče o mládež, jejímiž representanty jsou péče okresní i zemské, tím, že učinila udělení státní subvence odvislým od toho, že se různé instituce i jiní činitelé, pracující v tomto oboru, podrobí příslušným ministerstvem sociální péče vydaným stanovám. Zdá se, že prostředek ten v mnohém směru jevil dobré účinky. Pokud by ovšem ani tento prostředek nepomohl, nelze než doufati, že zdravý smysl a trpké zkušenosti zjednají samy potřebnou nápravu.

Za takových poměrů nebylo ovšem divu, že činnost Zemských i Okresních péčí odkázána byla, pokud jde o stránku finanční, z valné části na podporu činitelů veřejných, totiž obcí, okresů, zemí a státu, jimž usnadňuje se činností tou plnění jejich úkolů zákonných. Avšak ani pomoc těchto činitelů nebyla taková, aby umožnila poskytnutí potřebné pomoci a ochrany všem dětem, které jsou na ni odkázány. Příčiny této nedostatečnosti jsou, jak se zdá, různé. U obcí, okresů a zemí jsou to jednak rozvrácené a nepříznivé jejich vlastní poměry finanční, které volají po vhodném ozdravení, jednak také nejistota jejich delšího trvání

vzhledem k zákonu o zřízení župním, podle kterého lze očekávat, že nahrazeny budou župami a okresy a že o vykonávání řečených úkolů postaráno bude budoucně jinak. Poněvadž se však zákon o zřízení župním stále ještě neprovádí a není ani jisto, zdali a kdy bude u nás proveden, přes to, že uplynula již tři leta od jeho vydání, nalézáme se důsledkem toho ve stavu stagnace, ve stavu, který jest brzdou všemu dalšímu rozvoji sociální péče vůbec a tedy také péče o mládež. Jest proto svrchovaně nutno, aby v otázce té stalo se konečně jednou určité rozhodnutí.

Pokud týče se státu samého, byla příčinou toho, že nemohlo se přikročiti dosud k účinnější finanční podpoře sociální péče o mládež ani k pronikavější její reformě zákonné, hlavně také ta skutečnost, že hned při vzniku republiky naší objevila se celá řada jiných, stejně naléhavých úkolů sociálních, které nestrpěly žádného odkladu a které vyčerpávaly úplně finanční schopnost státu. Byla to zejména péče o válečné poškozence, péče o nezaměstnané a péče bytová, které obrátily na sebe veškerou pozornost veřejnosti na úkor péče o mládež. Lze však očekávat, že nyní, když tyto problémy sociální došly aspoň poněkud svého uspokojení, bude povinností státu, aby ujal se měrou daleko větší než dosud plnění úkolu péče o mládež, který má při nejmenším stejnou důležitost.

Dotkl jsem se tak některých závad, které ztěžovaly dobrovolnou práci na ochranu mládeže. Tyto obtíže nesmějí nás však v našich dosavadních snahách odstrašovati, ba naopak musejí býti tím větší pobídkou k další úsilovné práci. Překonali jsme již těžší obtíže a překonáme i tyto, půjdeme-li jen pevně a vytrvale za vytčeným cílem.

Dr. Jaroslav Janko:

Čtvrtá mezinárodní konference práce.

V Ženevě sešli se dne 18. října t. r. po čtvrté zástupci států, jež jsou členy Mezinárodní organizace práce, založené mírovou smlouvou versailskou. Dle článku 389. této mírové smlouvy má každý z členů organizace, jichž jest nyní 55, právo vyslati na mezinárodní konferenci práce 4 delegáty, a to dva zástupce vlády, pak po jednom zástupci zaměstnanců a zaměstnavatelů. Každý delegát může býti provázen odbornými poradci, jejichž počet může býti nejvýše dva pro každou z jednotlivých věcí, jež jsou dány na denní pořádek zasedání. Tvoří-li předmět jednání otázky, týkající se zvláště zájmů žen, musí býti nejméně jedna z osob, označených jako odborní poradcové, ženou.¹⁾

Při zahájení konference byly zastoupeny 34 státy. Z Evropy: Albanie, Belgie, Britanie, Bulharsko, Československo, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Italie, Jugoslavie, Lotyšsko, Maďarsko, Německo, Nizozemsko, Norsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Španělsko, Švédsko, Švýcarsko. Z Asie: Čína, Indie, Ja-

¹⁾ Republika Československá byla zastoupena na IV. mezinárodní konferenci práce těmito delegáty: vládní zástupci Dr. E. Štern, Dr. E. Palkoska, poradce Dr. J. Janko — zástupce zaměstnanců R. Tayerle, poradci J. Bílý, J. Linhart, A. Roscher, L. Saňka — zástupce zaměstnavatelů Dr. F. Hodáč, poradci Dr. Vl. Klumpar a Dr. R. Fernegg.